

ՄԻՈՆԻ ԼՈՌՈՍԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԻՈՆԻԴԸ ԻՆՉՈՒՄ ԶՈՒՆՈՒՄ ԵՒՆ

ԿԸ ՏՕՆԵՆԻԲ

Պագային Յ. Արսենեան կը հարցնէր քէ «Ինչո՞ւ համար Հայեր Ս. Ծնունդն ու Մկրտութիւնը միանցոյն օրը կը տօնեն, մինչդեռ միւս բոլոր յարանուանութիւններ տարբեր օրեր կը տօնեն»:

Պատմական իրողութիւնը սա՛ է որ շրջանակաւ հին եկեղեցին Յունուար 6 ին կը տօնէր այդ երկու տօներն ալ, եւ Հայաստանաց եկեղեցին հաւատարմ մընացած է այդ վաղեմի աւանդութեան:

Յովնան Ոսկերեան, 386ին Անտիոի եկեղեցոյն մէջ հարոյ տաւած առեւ, ակնարկելով Գլխմ.ի 25ին, կ'ըսէ. «**հազիւ տասը տարի** կայ որ այդ օրը (Գլխմ. 25) յայտնի եւ ծանօթ եղաւ մեզի»: Ըսել է որ Յոյն եկեղեցին ալ 376ին երկու տօները միասին կը կատարէր Յունուար 6ին: Ոսկերեան դիտել կուտայ նաեւ քէ նախ Հռոմայեցիք ըրին այս վախճանութիւնը եւ յետոյ իւրենք՝ Յոյնք, Թէ երկու տօները միասին կը կատարէին հին եկեղեցոյ մէջ, ասոր շօտափելի ապացոյցը այն է որ Յոյն եկեղեցին մինչեւ իմայ Յունուար 6 ին կը կատարէ Մկրտութեան օրը:

Իսկ քէ ինչո՞ւ համար անջատեցին երկու տօները իրարմէ. այս մասին ալ երկու պատմութիւն կայ.

Ա.— Ըստ երուսաղէմի եկեղեցոյն, երկու տօները միեւնոյն օրը երկու տարբեր տեղեր կատարելու դժուարութենէ յառաջ եկած պիտի ըլլայ անջատումը. որովհետեւ Իմնդեան տօնը Բերդենիմ կը կատարէին, իսկ Մկրտութիւնը՝ Յարդանան:

Եւ իրօք միեւնոյն օրը (Յունուար 6) Բերդենիմէն կամ երուսաղէմէն Յարդանան իջնել, շատ դժուար էր այն ատեններ, եւ նոյն իսկ դժուար է այսօր, հակառակ նամբանեան եւ նամբորդելու սխալելի դիւրութիւններուն: — Բայց կ'երեւի քէ տախկա զուտ տեղական պատճառ մըն է երուսաղէմի եկեղեցոյն համար. առեւի հաւանական է երկուորը:

Բ.— Ըստ Հռոմի եկեղեցոյն, տախկա ծանցակիւ պատճառով մը Ծնունդը խախտած էն իւր աւանդական տեղէն:

Գլխմ. 25ին կը կատարէին Սատուրնական տօները (Saturnalia) հերթանա Հռոմի մէջ: Շատ մեծ եւ շատ ժողովրդական տօն մըն էր այդ, որ մնացած էր մինչեւ Զառարոյ դար, հակառակ շրջանակներէն մտնելու Հռոմ ու տարածումին:

Արդ, Գլխմ. 25ի այդ հերթանական նշանաւոր տօնը խախտելու դիտարկ էր Բիւստանիւքեան ամենէն նշանաւոր եւ ամենէն ժողովրդական տօնը, Ս. Ծնունդը, Յունուար 6 էն փոխարէն էն Գլխմ. 25ին:

Բ. Ե.

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԿԵԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ

ԵՐՈՒՍԱԿԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐԺՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Աթոռիա Տնօրէն Ժողովը բնդառաջ երթալով Կիլիկիոյ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսի առաջարկին, Սիւրբիոյ մէջ գտնուած եւ Ս. Աթոռէն կախուած թեմերու Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան փոխանցումի մասին, Միաբանական Ընդհանուր Ժողովը ի նկատ հրաւիրեց՝ Մարտ 26, ԳԵ. երեսկոյ ժամը 4, 30ին: Նիստը տեղի ունեցաւ Պատ. Բարբաբարանի սրահին մէջ, նախապահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ ներկայութեամբ 33 միաբաններու: Տնօրէն Ժողովը խնամեալ Տեղեկադրով մը ներկայացուց այս խնդիրը Միաբանական Ընդհ. Ժողովին, որ նկատի առնելով Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Սիւրբիոյ մէջ կազմակերպութեան օժանդակելու պարտքը Ս. Աթոռիա կողմէն, միաձայն հաստատութեամբ որոշեց Սիւրբիոյ երուսաղէմադատական թեմերը փոխանցել Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, Ն. Ս. Օծուքեան Տ. Սահակ Կաթողիկոսին իրաւասութեան տակ զինելով եկեղեցիներն, Առաջնորդարաններն ու Դպրոցները, իրենց բովանդակութեամբ:

Փոխանցումը պիտի սկսի Պերուքէն, քանի որ այդ թեմը կաղմակերպուած էր համարուի Գեր. եղիշէ եպօ. Կարօտանի Առաջնորդական պաշտօնի հօռուելով իբրեւ Փոխանորդ Ն. Օծուքեան:

Փոխանցումը պաշտօնապէս կատարելու համար մասնաւոր անձ պիտի զրկուի Պերուք Ս. Պատրիարք Հօր կողմէն:

Միաբանական Ընդհ. Ժողովոյ որոշումը անմիջապէս հեռագրուեցաւ Վեհ. Սահակ Կաթողիկոսին, Պերուք:

Ն. Օծուքեան Սահակ Կրդ., Պերուք.

Միաբանական Ընդհանուր Ժողովը իր պատրուան նիստին մէջ միանշանակութեամբ որոշեց Սիւրբիոյ թեմերը փոխանցել եւ ենթարկել Զեր Ս. Օծուքեան իրաւասութեան:

ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԴՈՒՐԵԱՆ

Պատասխանը.

1929, Մարտ 27, Պերուք.

Ն. Ամենապատուութեան Դուռեան Պատրիարքի:

Ձեռնապէս շնորհակալ եմ Զեր Ամենապատուութեան եւ Միաբանութեան իրենց բարեղիտ որոշման համար, ներշնչուած եղբայրացիութեան այն բարձրագոյն քննութեամբ, որ անցին օժանդակութիւն մըն է Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան վերականգնութեան համար:

ՍԱՀԱԿ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ԳՈՒՐԵԱՆ ՅՈՐԵԼԵԱՆ

Դուրեան Երեւանի կեդրոնական Յանձնա-
ժողովը որոշեց Դուրեան Մասնագրաւորին տեղը,
ժառանգրել. վարժարանի կամ Զամ-թայի և Տղա-
բանի միջև, 18 մէկը ճակատով, զէպի Արեւելք,
և 25 մէկը խորքով, որուն յատակագիծը կը
պարտաւորուի ճարտարապետին կողմէն:

Դուրեան Մատենագրարանի մէջ պիտի հաւա-
քուին բոլոր Զեռագիր և Տղագիր գործեր, թեր-
թիր և հանդէսներ: Մատենագրարանը պիտի ու-
նենայ նաեւ Թանգարանի (musée) բաժին մը, ուր
պիտի դասաւորուին հնագիտական առարկաներ:

ԳՈՒՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՐԱՆԻ շինութեան Ի նը-
պաստ նուիրած են.

1. Կիլիկիոյ Վեհ. Հայրապետը Տ.	Անգլ. Ոսկի
Տ. Սահակ Կաթողիկոս	50.—
2. Հնդկահայ բարեգործ Պր. Պեա-
րոս Հ. Կրէտ (Վալկարա)	1000.—
3. Վսեմ. Արմենակ Պէյ Կամա-
րական (Ալեքսանդրիա)	Եղպ. Ոսկի
100.—
4. Գեր. Տ. Վասիլապուհ Եպս.
Փրփրեան (Փարիզ)	2.—
5. Տաքթ. Յովսէփ Պէրպէրեան
(Վալովա)	1.—
6. Տիար Գրիգոր Ֆէրմանեան (Խ-
կէնսուս)	Յեանք
100.—

Ըստ որոշման Յոր. Կեղը. Յանձնաժողովին,
Դուրեան Մասնագրաւորին շինութեան հազար Անգ-
լիական ոսկի նուիրողներուն յիշատակը մշտնա-
ջենաւորելու համար թէ՛ մարմարեայ առանձին
արձանագրութիւն պիտի դրուի Դուրեանագրա-
նին ներքեւ և թէ՛ նուիրատուին իւզաների պատ-
կերը. 500 ոսկի նուիրողներուն միայն իւզաների
պատկերը, իսկ 500 ոսկիէն նուազ նուիրողնե-
րուն ածուանց ցանկը պիտի քանդակուի քարի
վրայ:

Ս. ՅԱԿՈԲԻՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՐԱՆԸ

Ներուսդէմի Ֆրանչիսկան միաբանութեան
մեծաւոր (Կիւսմոս) Հայր Սքիւլիս Մարոթիմ
Ամեն. Ս. Պատրիարք Զօր նուիրեց Golubovich-ի
Biblioteca bio-bibliografica della Terra Santa-ի 10
հատոր գործը, յատկապէս կաղնուած, ինքնա-
գիր Զօնով, Ն. Ամեն. Արքայնութեան Բանաւա-
յութեան յիշամուխ Յարկիանին առթիւ:

Սուրբ Ենք որ Սիմիի կողմէն ուղղուած
կ'ըլլի, Ս. Յակոբի Մատենագրարանը հոգացնելու
մասին, ապագիւն չմնաց:

Այս անգամ Կ'արձանագրուի հատորաւոր
գործերու երկու մեծ նուիրատուութիւններ. մին՝
Ամերիկայի Եպիսկոպոսական Եկեղեցւոյ Church
Periodical Club-ի վարիչ (Նիւ Եորք) Miss Mary Thom-
as-ի կողմէն Նախաճիկական և Յանձնակալական
Հայկերու գործերուն անգլիերէն թարգմանու-
թիւնը 39 հատոր: Իսկ միւսը Նիւ Եորքի Miss
Horace Block-ի կողմէն՝ Արքի Անգլիկան Աս-
տածարանութեան 39 հատորները:

Տիարք Թեւեան Եղբարք, Մէթր Միհրան
(Աղէքսանդրիա) և Անտոն (Կ. Պոլիս), Ս. Աթոռիս
Մատենագրարանին նուիրելին Զեռագիր մը:
«Համառոտ Պատմութիւն», որք վրային դեմա-
մեծ գործոց ընտիր իշխանին Քրիստոսապօր Յա-
րութիւն Ամերայի Պէդեան Կոստանդնուպոլ-
սեցւոյ, որ ծագեցաւ յաւուր մեծապօր Սուլթան
Մահմուտ Արքայի Սահանան Ի Պոլիս:

Գրողն է Յովնանէն Դանիւնեան Վանեցի:

Պրն. Պ. Գեորգեան, պատասխանելով Սիմիի
կողմէն, Պրնեէն և Թրնէվի Հայ Դպրոցի հրատա-
րակութիւններէն մը մատենագրարանին զրկած է
ճեմեակ գրքոյները.

- 1.— Հայ Դպրոց, Պրնեէն և Թրնէվ, Զուլցե-
րիա, Տպ. «Մասիս», Փարիզ, 1926, 8° էջ 23:
- 2.— École Arménienne, Beguins et Genève,
Suisse, Imp. Soci. Gen. d'Imprimerie, Genève,
1923, 8° p. 24.
- 3.— École Arménienne, Beguins et Genève.
պատկերագրող Ալլուամ մը, լուսարանութիւններով.
Տպ. 1928 Իզան, 8° էջ 88:
- 4.— Դատարարութիւն և Անձնասպանութիւն
Տղոց. Դ. Ա. Մալաթեան, հրարի. և Տպ. Հայ
Դպրոց Պրնեէն և Թրնէվ, Զուլցերիա, 1929. 8°
էջ 72:

Բոլոր նուիրատուներուն սրտագին շնորհա-
լութիւններ:

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Վսեմաշուր Արմենակ Պէյ Կամարական Զակա-
ղիկի իւրակերտ Սուրբ Խաչ Եկեղեցիին համար երե-
տունընից կտոր եկեղեցական մատակներ վնած ըլ-
լալով, զիրերու արժէքէն զատ երեսուն եօղապա-
կան ոսկոյ նուիրատուութիւն մը ըրած է Սուրբ
Աթոռոյ Տպարանին:

Տպարանի Տեսչութիւնը հաճելի պարտականու-
թիւն կը համարի հրապարակաւ շնորհակալութիւն
յայտնել Նորին Վսեմութեան իր այս վեճանձն նուէ-
րին համար:

ՏՈՐ ՍՐԻՈՅ ՎԱՐԳԱՆԱՆՅ ԶՕՐԱՎԱՐԱՅ

Վարդանանց տունը հանդիսաւորապէս կա-
տարուեցաւ Արքոց Յակոբեանց Տաճարին մէջ,
որու նախատեսակին, Դ. Երեկոյ, նախագահեց
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Եւ. առաւ (Մարտ
15) Ս. Պատարագը մատոյց ժառանգաւորաց Վար-
ժարանին Փոխ-Տեսուչ Լոգ. Տ. Կիւրեղ Վրդ.
Խարայէլեան, իսկ աւուր պատշաճի քարոզը խօ-
սեցաւ Բարգէն Արքայան Ս. Պատարագի աւար-
տումին կատարուեցաւ համալոյսային պաշտօն
հոգեհանգստեան:

Իսկ Մարտ 15, Ռաբ. գիշեր, ժառանգաւո-
րաց Վարժարանին ուսանողները Վարժարանի ըն-
դարձակ սրահին և վանական շրջանակին մէջ
ներկայացուցին Տղքան Մանավանդի Վարդան
Մամիկոնեան Ողբերգութիւնը, Բրչն. Մատթէոս Սար-
կաւադի ղեկավարութեամբ: Դերերուն ծանր ծա-
ւոր ստանձնած էին Զորբորդ Դասարանի ուսա-
նողներ, որոնք երևան բերին խօսելու և ար-

տայայտուկու յուսալից ընդունակութիւններ:

Ողբերգութեան յանգրդեց Զաւեշտ մը, որուն մէջ երբորդ Դատարանէն վաճան կիւլիւզեան հիւանդութիւն կատարեց պահապան տղատառերի գերը:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

12 Մարտ 1929, Երեքշաբթի. Թամազան Պաշարմի առիթով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, հետն ունենալով Փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Արքազանն, ու Տ. Տ. Սահակ, Մուշեղ, Խորէն և Ա. Թարգման Տրդատ վարդապետները, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Երուսաղէմի Անծմարի էլ Հաճ Խմին էլ Հիւսէինի Էֆէնտի:

Միենայն առիթով, յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հոր, Փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Արքազան և Ա. Թարգման Տ. Տրդատ վարդապետ այցելութիւն տուին Երուսաղէմի Քաղաքապետ վանք. Բաղդադ Պէշ Նէշաշլորի, Փոխ Կառավարիչ վանք. Բուհի Պէշ Ալթաէ Հաւտի, և քաղաքիս երեւելիներէն վանք. Արթի Բաշայի, Առաջին երկուքին քաջակալութեան պատճառաւ այցաբարտ ձգեցին:

Մարտ 14, եչ. առաւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հոր կողմէ փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Արքազան և Դիւանապետ Տիար Կարապետ Նաւրեան բարեգալուստ մաղթելու համար Պապական Նաւրահ Ն. Դ. Մօնսինեօր վալէրի վալէրիօյի երկաթուղիի կայարանը գացին, բայց չկրցան հանգիստ թիւրմացութեան մը հետեւանքով. վասն զի Լատին պատրիարքարանի կարգադրութեամբ էլեզէն զմաւորած է Ն. Դ. Մօնսինեօրը:

Ի պատիւ Ն. Դ. Մօնսինեօր վալէրի վալէրիօյի տեղւոյս Լատինաց Պատրիարքարանին մէջ Թէյ յանգան սարքուեցաւ Մարտ 24-ի Կիրակի երեկոյան ժամը 4-6: Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ընդունելով իրեն եղած հրաւերը, ներկայ գտնուեցաւ այդ թէյասեղանին իր հետն ունենալով Հոգ. Կիւրեղ վրդ. Խորաշէնանը և Դիւանապետ Տիար Կարապետ Նաւրահն:

27 Մարտ 1929, Զորեքշաբթի ժամը 11.32ին Պապական Նաւրահ Ն. Դ. Մօնսինեօր վալէրի վալէրիօ, այցելութիւն տուաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հոր, և ընդունուեցաւ Պատրիարքարանի գանձիւին մէջ, Ն. Ամեն. Արքազանեան, Լուսարարապետ և Փոխանորդ Արքազաններու, և Թարգման Տրդատ վրդ. Տ. Կարեգին արեղայի և Դիւանապետ Պ. Նաւրահնի կողմէ, ապա եկեղեցի իջնելով՝ աղօթեց Ս. Կիսկողի մատուռին մէջ:

Անգլիացի ծանօթ վիպասան Kipling Rudyard, որ յանձնաթու կը ծամրողէ իր տիկնոջ հետ, Երուսաղէմ ալ եկաւ, և Պաղեստինի Պետական Բարաուդար վանք. Վիւրի ընկերակցութեամբ այցելեց Ս. Յակոբ Մարտ 27, Դշ. երկոյին. Նախ տեսաւ Ս. Յակոբի Դանձարանէն հնագիտական թան-

կազին առարկաներ, որոնց մասին Լուսարարապետ Մերսոպ Արքազան պատմական տեղեկութիւններ տուաւ: Յետոյ Պատրիարքարան ելլելով տեսակցեցաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հոր հետ, որ թէյասեղանով մեծաբեց իր յարգելի հիւրերը:

Ս. Պատրիարքը վաւարեցաւ իմանալ Նշանաւոր վիպասանին կարծիքը Մայր Արքեպի մասին. — «Դեռ անձամբ չեմ ծանցած զինքն, Անգլիա վերադարձիս կ'ուզեմ ծանօթանալ իրեն. բայց իր գործերէն դատելով կ'ըսեմ թէ շատ մեծ ազազայ ունեցող վիպասան մըն է Մայր Արքեպի» պատասխանեց:

Յարգելի հիւրեր իրենց սրանչացումը յայտնեցին Ս. Պատրիարք Հոր Ս. Յակոբի մասին և մեկնեցան շնորհակալութեամբ:

Տ. ԳԱՐԻԷԼ ՎՐԴ. ՄԱԼԻԱՍԵԱՆ

1875 — 1929

Ս. Աթոռոյս միարաններէն Հայր Գարիէլ Մալիասեան վախճանեցաւ Ս. Քաղաքիս Դանապետ Հիւանդանոցին մէջ, 1929 Մարտ 12 Դշ. կէսօրէն ետք ժամը 4ին, զեղնուկ հիւանդութեամբ, որուն պատճառ եղած է լոկիի քաղցկեղը (Cancer de l'ampoule de Vater): Բժիշկները յետ խորհրդակցութեան հարկ տեսան զործողութեամբ փրկել հիւանդը, հարկին մէջ հաւանականութեամբ, զորտխարար հիւանդը հողին աւանդեց Նշորակի ներքեւ:

Հ. Գարիէլ ընիկ Պալաթի (Կ. Պոլիս), որդի Սարգիս և Մարիամու, ծնեալ 1875 Մայիս 7, աւագանի անունով Առարկի, իր նախնական ուսումը տուած է Ետի-Իուլէի Ս. Յակոբայ որանոցին մէջ: Ապա՝ լուսարար Ս. Փրկիչ Հիւանդանոցի մատան: Երեք անգամ Երուսաղէմ կ'երթնէր, և վերջին գալուն (1915) կը մանէ Ս. Աթոռիս միարանութեան կարգը. չորս տարի կը ծառայէ իբրեւ ուրարակիր, 1918 Հկտմ. 11ին տարիաւալ, իսկ 1922 Յնդր. 29ին քահանայ կը ձեռնադրուի Պորթին. Փոխանորդ Դիր. Տ. Մկրտիչ Եսոյ. Աղաւաւնիի ձեռնով, և այնուհետեւ կը ծառայէ Ս. Տեղեկու մէջ իբրեւ ժամադրար:

Հանգուցեալը համեստ, բարեմոյն և ձեռքէն գործ եկող վանական մըն էր և օգտակար ծառայութիւններ կ'ընէր իր հոգեւոր պաշտօնին գաւ:

Օծման կարգը կատարուեցաւ Մարտ 13, Դշ. առաւ. Սրբոյ Յակոբեանց Տաճարին մէջ: Ս. Պատրիարքը ներկայ էր այս արարողութեան: Ս. Պատարարը մատոյց Հայր Գարիգին Պիւլպիլիան, օծումը կատարեց Լուսարարապետ Մերսոպ Արքազան, որ որ ժամը 9.30ին նախագահեց յուրարկաւորութեան և թողման կարգին ալ: Հանգուցեալը թաղուեցաւ Ս. Փրկիչ վանքին գերեզմանոցը, վարդապետաց յատուկ բաժնին մէջ: Յուրարկաւորութեան ներկայ գտնուեցան յոյն և ղիտի եկեղեցականներ, որոնց հետ բարեկամացած էր Հ. Գարիէլ: Ս. Յարութեան Տաճարին մէջ, իբրեւ պաշտօնակից: